

O idee ambițioasă.

În primul rând, originalitatea s-a datorat ideii: dezbaterile intense provocate de sărbătorirea bicentenarului Avram Iancu în rândul echipei de proiect, membri ai secției *Istorie* a Muzeului Unirii, ne-au pus în fața unei realități fizice: cunoșteam, oare, în detaliu, amplasarea și starea actuală a locurilor și obiectivelor memoriale dedicate anului 1848 de pe teritoriul județului? Un răspuns vag s-a transformat, astfel, într-o temă de cercetare care necesita răspunsuri certe, și care urma să fie în curând hrănită de un considerabil efort de călătorie, fotografiere, selecție, decizie, documentare suplimentară, redactare, *design* și corectură.

După documentarea inițială, echipa de proiect s-a deplasat pe teren pentru a inventaria și surprinde fotografic monumente, plăci comemorative, plăcuțe stradale, plăci ale instituțiilor publice, ale instituțiilor de învățământ ș.a. Centrul preocupărilor noastre a fost clar delimitat: *Unde* se pomenește despre Revoluție? *Cine* sunt personajele istorice cele mai des evocate? Care sunt *locurile* geografice și *punctele simbolice* în care Revoluția s-a desfășurat cu cea mai mare intensitate?

Un drum cu provocări

Deplasarea pe teren a echipei a surprins, în primul rând, starea bună de conservare a monumentelor, precum și numărul lor ridicat: entuziasmul și uimirea descoperirii mult mai multor străzi, plăci stradale și monumente comemorative dedicate fie lui Avram Iancu, fie tribunilor, fie altor revoluționari sau anumitor momente/episoade ale revoluției pașoptiste a devenit, însă, scurt timp, o provocare: aveam să reușim să includem, în evidențele noastre, toate obiectivele memoriale propuse? Din acest motiv, inaugurarea expoziției a stat și sub semnul integrării publicului în demersul nostru expozițional și publicistic: lista monumentelor, străzilor, instituțiilor, plăcilor sau însemnelor comemorative rămâne încă deschisă, iar inventarierea completă – un obiectiv asumat. Locurile memoriei prin care s-au perindat pașii noștri au fost: Baia de Arieș, Bucium, Cricău, Detunata, Sălciua, Poiana Vadului, Vadu Moților, Vidra, Avram Iancu, Aiud, Blaj, Câmpeni, Zlatna, Abrud, Izvoarele, Muntele Găina, Roșia Montană, Presaca Ampoiului și, firește, Alba Iulia; acestea au fost, geografic, punctele-cheie ale drumurilor, dar și căminul monumentelor-*personaje* ale expoziției.

Un discurs vizual și istoric

Concepția și viziunea grafică integratoare a curatorului și artistului-designer a produs, în sine, un discurs, nefiind doar o simplă inventariere sau cartografiere a monumentelor, susținută cu date istorice. Dacă istoricii echipei au încercat să identifice atât informații istorice despre locul geografic efectiv și rolul lui în revoluție, precum și informații despre istoria efectivă a monumentului sau plăcii: amplasare, distrugeri, vicisitudinile vremurilor și

tulburările istorice etc., toate aceste informații au fost încorporate și sugerate cu eleganță în soluțiile vizuale ale panourilor expoziționale.

O expoziție stradală.

Un scurt istoric al expozițiilor temporare stradale la Muzeul Unirii surprinde ruptura și *challenge*-ul adus de recenta pandemie: cum să rămâi, în continuare, relevant, pentru publicul cărui i te dedici, prin munca muzeală și expozițională? Expozițiile stradale au debutat cu teme legate de fotografie, ilustrația de carte istorică pentru copii și tineri (iunie 2021), urmate fiind de expoziții dedicate Catedralei Încoronării (septembrie 2022), Încoronării de la Alba Iulia a suveranilor României Mari, obeliscului Horea, Cloșca și Crișan (octombrie 2022) ș.a. Ideea apropierei de public printr-o *captatio benevolentiae* care să stârnească interesul și pentru expozițiile interioare găzduite de muzeu a fost materializată prin expozițiile stradale, care oferă unul dintre cele mai simple moduri posibile de a fi surprins și captivat de o informație, nemediată de intrarea într-o clădire sau de vreun gest suplimentar de culturalizare: *în văzul tuturor*.

O inaugurare însoțită

Vernisajul expoziției stradale a avut loc vineri, 27 septembrie 2024, la ora 15:00, pe aleea pietonală dintre clădirile Muzeului Național al Unirii și Sălii Unirii (*Aleea Muzeului*). Într-o după-amiază luminată de un neașteptat soare arzător de toamnă, expoziția a fost inaugurată, în prezența autorităților locale, a

publicului participant, cu concursul echipei de proiect, formată din: Marius Cristea (coordonator), Dragoș Ursu, Ioana Ursu (documentare istorică, fotografii), Anca Sas (design, concept și curatoriere), cu sprijinul lui Ștefan Borza (*reenactor* al lui Avram Iancu).

Viața propriu-zisă a unei expoziții începe, însă, abia după inaugurarea ei. Spațiul deschis în care panourile expoziționale au fost amplasate a servit drept intrigă pietonilor și trecătorilor, provocându-i să se rupă din drumul lor zilnic pentru a observa ceva inedit: o expoziție *despre* monumente și însemne memoriale, în măsura în care înseși monumentele sunt purtătoare de memorie. Expoziția ilustrează, așadar, o moștenire care aparține tuturor și care reprezintă eforturile a mare parte din comunitățile județului: multe localități au propriul lor bust Avram Iancu, plăci sau monumente dedicate revoluționarilor din Alba; fără a mai vorbi despre școli, licee sau străzi. Curiozitatea de a-ți regăsi în lista expozițională propria stradă sau instituție de învățământ numită în cinstea unui eveniment sau personalități pașoptiste au fost poarta de intrare într-o lume în care nu doar oamenii pe care monumentele îi celebrează dețin importanță, ci și monumentele, în sine – precum și comunitățile care le amplasează și ocrotesc.

Încheierea unui început

În anul sărbătoririi bicentenarului nașterii lui Avram Iancu, expoziția propusă de Muzeul Național al Unirii a pus în centru figura eroului pașoptist care a reușit, fie și doar pentru aproape un an de zile (octombrie 1848 – septembrie 1849), să facă din munții Apuseni o țară a libertății românești.

Sortii istoriei i-au fost potrivnici lui Avram Iancu, însă ceea ce a contat mai mult a fost tocmai puterea memoriei și puterea exemplului său, care a inspirat lupta națională a elitei politice ardeleni de la cumpăna secolelor al XIX-lea și al XX-lea. Iar pentru că Avram Iancu nu a fost singur în lupta sa, efortul memorial i-a avut în vedere și pe ceilalți revoluționari ardeleni, ale căror figuri au fost omagiate prin monumentele de for public de pe raza județului Alba.

Concluziile demersului expozițional țin de ceea ce am putea numi o *geografie simbolică și memorială* a județului, dar și de implicarea comunităților locale în ocrotirea și prețuirea unui monument de for public. În alcătuirea acestei expoziții, istoricii au ieșit, pentru puțină vreme, din spațiul ideilor (biblioteca și arhiva) pentru a pune mâna pe monument, pe realitatea fizică, materială, legând, astfel, într-un ghem al Ariadnei, firele istoriei și ale memoriei.

IOANA URSU